

РЕШЕНИЕ

№ 4070

гр. София, 06.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 174 СЪСТАВ, в публично заседание на
шести февруари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: РАДМИЛА ИВ. МИРАЗЧИЙСКА

при участието на секретаря СТИЛИАНА В. ДРАГАНОВА
като разгледа докладваното от РАДМИЛА ИВ. МИРАЗЧИЙСКА
Гражданско дело № 20231110133487 по описа за 2023 година

Предмет на делото са предявените от В. И. П. срещу *****
установителни иски в условията на евентуалност както следва:

1. Иск с правно основание чл. 26, ал. 1, пр. 1 ЗЗД вр. чл. 22 ЗПК вр. с чл. 11, ал. 1, т.9 и т. 10 ЗПК за прогласяване нищожността на Договор за потребителски кредит 559077 от 17.04.2023 г. поради противоречие със закона;

2. Евентуален иск с правно основание чл. 26, ал. 1, пр. 1, пр. 2 ЗЗД за прогласяване нищожността на чл. 4 от Приложение № 5 към Договор за потребителски кредит 559077 от 17.04.2023 г., поради противоречие със закона и заобикаляне на закона;

3. Евентуален иск с правно основание чл. 26, ал. 1, пр. 1, пр. 2 ЗЗД за прогласяване нищожността на чл. 2 от Приложение № 5 към Договор за потребителски кредит 559077 от 17.04.2023 г., поради противоречие със закона и заобикаляне на закона.

В исковата молба се твърди че между страните е сключен Договор за потребителски кредит 559077 от 17.04.2023 г. при следните параметри: Сума на кредита 1500,00 лева; Срок на погасяване на кредита: 17.04.2024 г.; Размер на погасителната вноска с одобрено обезпечение: 154,12 лева; Размер на погасителната вноска без одобрено обезпечение: 289,17 лева; Брой на

погасителните вноски: 12; Начин на усвояване на кредита: Чрез системата на „Изипей” АД; Годишна лихва за ползване на кредита: 29.40%; Общо дължима сума при надлежно и правилно изпълнение на задълженията по кредита 1849,44 лева; Годишен процент на разходите /ГПР/ по Кредита: 49.00%. Освен изложеното се твърди, че в чл. 4 от Приложение № 5 към Договора била посочена и неустойка за непредоставяне на обезпечение във вид на поръчителство на две физически лица или банкова гаранция в размер на 1849,44 лева, представляваща сбор на дължимата главница и лихва за ползване на кредита, със срок на валидност от 30 дни след крайния срок за погасяване на всички задължения по договора в срок до края на следващия ден, считано от деня на сключване на договора за кредит. Тази неустойка се равнявала на „в размер на 4.43 лева средно на ден, като неустойката на ден не трябвало да надвишава 1% от главницата по кредита.“. Общият размер на неустойката при непредоставяне на обезпеченията във вида и съгласно изискванията на кредитодателя възлизал на 1607,60 лева за целия срок на договора. Аргументира, че с оглед изложеното следвало да върне сумата от 3457,03 лева, която включва: 1) 1 500 лева - главница; 2) 249,47 лева - лихва; 3) 99,96 лева - такса, съгласно Приложение № 4 към Договора, за разглеждане и оценка на заявката за кандидатстване за кредит и представената на Клиента преддоговорна информация, подготовка на Договора за кредит и допълнителните приложения към него, оценка на кредитоспособността и финансовите възможности на Клиента и проверка на вероятността за погасяване на кредита; 4) 1607,60 лева - неустойка в случай на непредоставяне на обезпечение. Ищецът твърди, че не е ясно какво включва ГПР. Сочи, че целият договор е нищожен поради противоречие със закона. Подробно аргументира, че уговорената неустойка представлява скрито възнаграждение за кредитодателя, което следва да бъде включено в ГПР. Излага, че неустойката и таксите е следвало да бъдат посочени като част от ГПР и развива подробни съображения, че неправилното посочване на размера води до нищожност на целия договор. Счита също и че размерът на неустойката противоречи на добрите нрави. Досежно евентуалния иск за прогласяване нищожността на чл. 4 от Приложение № 5, излага подробно, че така уговореният размер на неустойката води до скрито оскъпяване на кредита, че е добавък към възнаградителната лихва, че противоречи на добрите нрави, както и че излиза извън присъщите ѝ функции. Аргументира

също и че с тази уговорка е прехвърлен рискът от неизпълнение за предварителна оценка на платежоспособността на длъжника върху самия длъжник. Досежно евентуалния иск за прогласяване нищожността на чл. 2 от Приложение № 4 излага, че клаузата е недействителна, доколкото таксите за разглеждане и оценка на заявката за кандидатстване за кредит, представлявали разход по кредита, но никъде не били посочена като част от ГПР. Сочи и че е недопустимо да се уговарят такси за изпълнение на предвидени в закона задължения от страна на кредитодателя. Моли съда да уважи предявените искове. Претендира разноски.

В срока по чл.131. ал.1 ГПК е постъпил отговор на исковата молба, с който предявеният иск се оспорва като неоснователен. Ответникът не оспорва, че между страните е сключен договор със соченото от ищеца съдържание, като подробно описва и процедурата по сключване. Твърди, че на 30.04.2023 г. ищецът е упражнил правото си на отказ от сключения договор, като до момента не били извършени плащания. Оспорва изложените твърдения от страна на ищеца и развива подробни съображения в насока, че оспорваните клаузи са валидно уговорени при спазване на законовите изисквания. Сочи, че с оглед упражненото право на отказ от страна на ищеца, неустойка е начислявана само за периода от 18.04.2023 г. до 30.04.2023 г., която била в размер на 89,32 лева. Моли съда да отхвърли предявения иск. Претендира разноски.

Ищецът е депозирал становище на 16.08.2023 г., в което подробно е изложил, че когато договорът за кредит не съдържа компонентите, от които се състои ГПР, потребителят е възпрепятстван да разбере икономическите последици на поетото задължение. Изложено е също и че посочването на по-нисък размер от действителния такъв на ГПР, представлява заблуждаваща търговска практика. Отново подробно е изложено, че уговорената неустойка не изпълнява присъщите ѝ функции.

На 30.08.2023 г. ищецът е депозирал и друго становище, в което е изложил, че когато договорът е обявен за недействителен, потребителят дължи връщане само на главницата. Направено е искане за разсрочване на задължението за връщане на главницата съобразно погасителния план.

В законоустановения срок е предявен насрещен осъдителен иск с правно основание чл. 79, ал. 1, вр. чл. 240, ал.1 ЗЗД от ***** срещу В. И. П. за

осъждане на В. П. да заплати на дружеството сумата в размер на 1500 лв., представляваща главница по договор за кредит № 559077, ведно със законната лихва от 14.08.2023 г. до окончателното изплащане на задължението, както и сумата в размер на 130,70 лв. представляваща възнаградителна лихва за периода от 19.04.2023 г. - 13.08.2023 г. Основава претенцията си с твърденията, че между страните има сключен договор за кредит, по силата на който е предоставил в заем на другата страна сумата в размер на 1500 лв., която В. П. се задължил да върне, като страните се споразумели и за възнаградителна лихва в претендирания размер. Сочи, че кредитополучателят е упражнил правото си на отказ от кредита на основание чл. 29 ЗПК в 14-дневен срок от сключването му, но не изпълнил задължението си по чл. 29, ал. 4 ЗПК да върне главницата по кредита, поради което обосновава, че дължи възнаградителна лихва до завеждане на исковата молба.

В законоустановения едномесечен срок е депозиран отговор на насрещния иск, в който исковите се оспорват като неоснователни за горницата над 1500 лв. за главница, като изцяло неоснователен за възнаградителна лихва. Прави се възражение на недължимост на законна лихва за забава, позовава се на практика на съда на Европейския съюз.

Съдът, като взе предвид исканията и доводите на страните и събраните по делото доказателства и правните разпоредби намира следното от фактическа и правна страна:

По главния иск с правно основание чл. 26, ал. 1, пр. 1 ЗЗД вр. чл. 22 ЗПК вр. с чл. 11, ал. 1, т.9 и т. 10 ЗПК

В доказателствена тежест на ищеца по главния иск е да докаже, наличието на облигационно правоотношение по Договор № 559077 от 17.04.2023 г.; че последният е нищожен поради противоречие със закона; по евентуалните икове в тежест на ищеца е да докаже, че част от съдържанието на Договор № 559077 от 17.04.2023 г. са оспорените клаузи; че последните противоречат и заобикалят закона.

Съдът с доклада по чл. 140 ГПК, срещу който страните нямат възражения, е приел за безспорни и ненуждаещи се от доказване обстоятелствата, че между страните е сключен Договор № 559077 от 17.04.2023 г. със соченото в исковата молба съдържание, както и че ищецът е

получил в качеството на кредитополучател сумата в размер на 1500 лв. от ответника в качеството на кредитодател.

Преценката относно действителността на процесния договор за потребителски кредит следва да се извърши както в съответствие с общите правила на ЗЗД, така и с нормите на приложимия ЗПК, при действието на който е сключен договорът. В случая и от съвкупната преценка на събраните по делото доказателства не може да се приеме, че процесното договорно съглашение отговаря изцяло на изискванията, съдържащи се в глава III /"Договор за потребителски кредит. Форма и съдържание"/, чл. 9 - чл. 11 ЗПК.

Договорът е сключен при спазване нормата на чл. 10, ал. 1 ЗПК, при съобразяване на обстоятелството, че преди отпускане на кредита страните са използвали средства за комуникация от разстояние, поради което възникналото между тях правоотношение представлява договор за предоставяне на финансови услуги от разстояние по смисъла на чл. 6 от Закона за предоставяне на финансови услуги от разстояние /ЗПФУР/.

По силата на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК договорът за потребителски кредит се изготвя на разбираем език и съдържа годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение № 1 начин.

Съгласно чл. 19, ал. 1 ЗПК годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т. ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит.

В процесния договор за потребителски кредит Приложение № 1 (л. 97 по делото) е посочен процент на ГПР 49.00 %, т. е. формално е изпълнено изискването на чл. 11, ал. 1, т. 10 ГПК. Този размер не надвишава максималния по чл. 19, ал. 4 ЗПК. Този размер обаче не отразява действителния такъв, тъй като не включва част от разходите за кредита, а именно – неустойка за непредставено обезпечение.

По силата на § 1, т. 1 от ДР на ЗПК "Общ разход по кредита за

потребителя" са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия. Общият разход по кредита за потребителя не включва нотариалните такси.

Видно от приетия като писмено доказателство по делото погасителен план към договор за потребителски кредит (л. 103) неустойката за непредставено обезпечение е разсрочена и включена в месечната вноска за погасяване на кредита.

При това положение се налага извод, че договорът за потребителски кредит не отговаря на изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, тъй като в него липсва действителният процент на ГПР. Текстът на последната норма не следва да се възприема буквално, а именно - при посочен, макар и неправилно определен ГПР, да се приема, че е изпълнено изискването на закона за съдържание на договора. Годишният процент на разходите е част от същественото съдържание на договора за потребителски кредит, въведено от законодателя с оглед необходимостта за потребителя да съществува яснота относно крайната цена на договора и икономическите последици от него, за да може да съпоставя отделните кредитни продукти и да направи своя информиран избор. След като в договора не е посочен ГПР при съобразяване на всички участващи при формирането му елементи, което води до неяснота за потребителя относно неговия размер, не може да се приеме, че е спазена нормата на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК.

Въз основа на гореописаните мотиви съдът намира главният иск за основателен и следва да го уважи.

По насрещния иск с правно основание чл. 79, ал. 1, вр. чл. 240, ал.1 ЗЗД

В доказателствена тежест на ***** при условията на пълно и главно доказване е да установи валидно сключен договор за кредит, с валидно

сключена клауза за възнаградителна лихва и размер.

Безспорно между страните по делото е сключването на процесния договор за кредит, по силата на който ***** е предоставил на В. И. П. сумата в размер на 1500 лв.

Потребителят признава искът за главница в размер на 1500 лв., който съдът намира за основателен и следва да уважи изцяло.

Доколкото договорът за кредит е нищожен съдът намира, че на основание чл. 23 ЗПК потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита. Поради изложеното съдът намира, че искът за възнаградителна лихва следва да се отхвърли като неоснователен.

Съдът намира за неоснователно искането на В. И. П. за разсрочване изпълнението на решението, доколкото не се сочат обстоятелства за имотното състояние на страната или други, налагащи разсрочването, от една страна, и, от друга, искането е направено за разсрочване по погасителния план, по който към датата на постановяване на решението не е изтекъл срокът единствено за двете последни погасителни вноски на 17.03.2024 г. в размер на 138,90 лв. и на 17.04.2024 г. в размер на 142,29 лв., поради което съдът намира за безпредметно разсрочването изпълнението на решението за срок от един месец и няколко дни от обявяване му.

По разноските:

При този изход на правния спор право на разноски за съдебното производство има ищецът в размер на 140 лв. за заплатена държавна такса и адв. А. Д. има право на адвокатско възнаграждение в размер на 480 лв. за предоставена безплатна правна помощ и съдействие с оглед липсата на правна и фактическа сложност по делото.

По насрещния иск право на разноски има ответникът в размер на 60 лв. за заплатена държавна такса и 400 лв. за заплатено адвокатско възнаграждение с оглед уважено направено своевременно от другата страна възражение за прекомерност поради липса на правна и фактическа сложност.

Мотивиран от горното, съдът

РЕШИ.

ПРОГЛАСЯВА по иска с правно основание чл. 26, ал. 1, пр. 1 ЗЗД вр. чл. 22 ЗПК вр. с чл. 11, ал. 1, т.9 и т. 10 ЗПК, предявен от В. И. П., ЕГН ***** срещу *****, ЕИК ***** за **нищожен** Договор за потребителски кредит 559077 от 17.04.2023 г. поради противоречие със закона.

ОСЪЖДА на основание чл. 79, ал. 1, вр. чл. 240, ал.1 ЗЗД В. И. П., ЕГН ***** да заплати на *****, ЕИК ***** сумата в размер на **1500 лв.**, представляваща чистата стойност по кредита по Договор за потребителски кредит 559077 от 17.04.2023 г., ведно със законната лихва от 14.08.2023 г. до окончателното изплащане, като

ОТХВЪРЛЯ предявения от *****, ЕИК ***** срещу В. И. П., ЕГН ***** иск с правно основание чл. 29, ал. 4 ЗПК за сумата в размер на **130,70 лв.**, представляваща възнаградителна лихва за периода от 19.04.2023 г. до 13.08.2023 г. като неоснователен.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 1 ГПК *****, ЕИК ***** да заплати на В. И. П., ЕГН ***** сумата в размер на **140 лв.**, представляваща съдебни разноски.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, вр. чл. 38а ЗАДв. *****, ЕИК ***** да заплати на адв. А. Д. сумата в размер на **480 лв.**, представляваща адвокатско възнаграждение за предоставена безплатна правна помощ и съдействие.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 1 ГПК В. И. П., ЕГН ***** да заплати на *****, ЕИК ***** сумата в размер на **460 лв.**, представляваща съдебни разноски.

Решението може да бъде обжалвано с въззивна жалба пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчване на препис на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____